

RECENZII ȘI NOTE BIBLIOGRAFICE

Alina Streinu, *Vase antice de sticlă din colecția „Maria și George Severeanu”*, Muzeul Municipiului București Seria Colecția „Maria și George Severeanu” III, Cetatea de scaun, Târgoviște, 2019, 264 p., ISBN 978-606-537-447-8.

Volumul *Vase de sticlă din colecția „Maria și Dr. George Severeanu”* a fost publicat la Editura Cetatea de Scaun din Târgoviște, în anul 2019. Cu această ocazie sunt studiate și prezentate vasele din material vitric aflate în Colecția Severeanu aflată în custodia Muzeului Municipal din București.

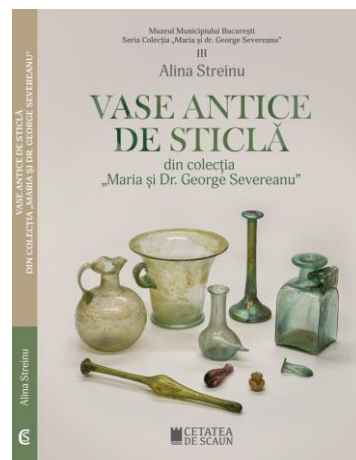
Majoritatea recipientelor sunt întregi, fapt care sugerează că au fost descoperite în complexe închise, probabil morminte. Pentru multe din artefactele studiate nu sunt informații despre locul în care au fost identificate sau despre contextul stratigrafic.

Industria vitrică antică relevă aspecte importante referitoare la economia perioadei, la stilul de viață și nivelul de trai, dar și la raportul dintre estetică și utilitate.

Volumul are 264 de pagini, din care 50 de planșe, fiind structurat în trei capitole, având la final un catalog cu obiectele studiate. Capitolele au titluri sugestive, precum: *Industria vitrică antică*, *Conținutul recipientelor din sticlă*. *Uleiuri, unguente și rețete farmaceutice*, *Vasele de sticlă din colecția „Maria și Dr. George Severeanu”*, fiind împărțite la rândul lor în subcapitole.

Primul capitol, *Industria vitrică antică*, debutează cu descrierea principalelor tehnici de fabricare a vaselor de sticlă în perioada antică, și anume, modelarea pe un nucleu tare, turnarea în tipar, suflare liberă sau în tipar. Tot în cadrul acestui subcapitol sunt analizate și principalele tehnici de decorare ale vaselor, realizarea micilor excrescențe, fațetarea etc. De asemenea, sunt menționate proprietățile fizice și chimice ale sticlei. În următorul subcapitol este abordat comerțul cu vase din sticlă. Autoarea pornește de la textele antice pentru a înțelege valoarea obiectelor din diferite materiale în antichitate, dar și cum se raportau anticii la obiectele alcătuite din material vitric. Alina Streinu discută despre fenomenul comerțului cu sticlă în diferite perioade, sec. I-IV p.Chr (p. 24-27).

În continuare, sunt analizate atelierele de producție a lingourilor din sticlă (*Beni Salama, Iudeea, Galia, Spania*), dar și atelierele de producție a obiectelor finite (*Italia, Galia, Colonia Agrippnensis, Salonic*). Sunt amintite și câteva cuptoare pentru

producerea sticlei descoperite în spațiul românesc, precum cel de la Ulpia Traiana Sarmizegetusa, cel de la Apulum, cel de la Grădiștea Muscelului etc. Fenomenul reciclării este și el abordat, fiind menționate cele mai importante descoperiri arheologice care să ateste această practică. Capitolul I se încheie cu câteva informații prețioase despre meșterii sticlari, statutul lor social, amintind și câteva nume de meșteri cunoscuți din Antichitate precum: Ennion, Frontinus, Amaranthus.

Sub titlul *Conținutul recipientelor din sticlă. Uleiuri, unguente și rețete farmaceutice*, cercetătoarea discută despre substanțele care erau depozitate sau păstrate în vasele de sticlă. Principalele substanțe analizate și descrise sunt: vinul, uleiul de măsline, alte tipuri de ulei. În primele subcapitole, se discută despre uleiul de măsline, principalele soiuri de măsline, de asemenea, este descris și felul în care se obțineau uleiurile. Prin analiza autorilor antici precum: Pliniu, Ovidiu, Suetoniu, Apuleius, Soranus, Celsus etc. s-au identificat principalele utilizări ale uleiului, și anume, în scop medical, în cosmetică, în scop culinar, în scop religios etc. Acest capitol este argumentat cu fragmente din textele antice, cu rețete pentru diferite afecțiuni, dar și menționarea plantelor medicinale și cum erau ele întrebuințate de către persoanele din antichitate. De asemenea, este surprinsă și preferința pentru utilizarea sticlei în domeniul farmaceutic și cosmetic, pentru că proprietățile sticlei permiteau păstrarea în condiții optime a unguentelor, a uleiurilor parfumate.

În capitolul *Conținutul recipientelor din sticlă. Uleiuri, unguente și rețete farmaceutice*, se discută despre substanțele care erau depozitate sau păstrate în recipientele din sticlă. Principalele substanțe depozitate sau transportate analizate și descrise sunt: vinul, uleiul de măsline, alte tipuri de ulei, substanțe farmaceutice. În primele subcapitole, se discută despre uleiul de măsline, principalele soiuri de măsline, de asemenea, este descris și felul în care se obțineau uleiurile. Prin analiza autorilor antici precum: Pliniu, Ovidiu, Suetoniu, Apuleius, Soranus, Celsus etc. s-au identificat principalele utilizări ale uleiului, și anume, în scop medical, în cosmetică, în scop culinar, în scop religios etc. Acest capitol este argumentat cu fragmente din textele antice, cu rețete pentru diferite afecțiuni, dar și menționarea plantelor medicinale și cum erau ele întrebuințate de către persoanele din antichitate. De asemenea, este surprinsă și preferința pentru utilizarea sticlei în domeniul farmaceutic și cosmetic, deoarece aceste recipiente permiteau păstrarea în condiții optime a unguentelor, a uleiurilor parfumate.

Ultimul capitol, *Vasele de sticlă din colecția „Maria și Dr. George Severeanu”*, este cel mai important și complex. Autoarea prezintă tipologia recipientelor de sticlă din colecția Severeanu, alcătuită din 154 de piese, identificând analogiile care se stabilesc între acestea și alte vase similare descoperite pe întreg teritoriul Imperiului Roman, dar și în arealele apropiate. Pentru identificarea analogiilor, utilizează lucrări precum:

C. Isings, *Roman Glass from dated finds*, catalogul descoperirilor de la Augusta Raurica, Sardis și Dura-Europos, repertoriul vitric descoperit la Salonic, iar pentru spațiul românesc: lucrările lui Mihai Bucovală, C. Drăghici, Sever-Petru Boțan. Pentru început, cercetătoarea împarte vasele din colecția Severeanu în vase de transport, veselă de masă și recipiente cosmetice. Cu excepția a trei piese (o baghetă, *unguentaria* nr. 80 și 136) niciun alt vas din colecție nu are cunoscut locul de proveniență. Acest aspect face ca o datare cât mai corectă să fie imposibil de realizat.

Pentru fiecare tip de vas sunt date diferite analogii din zona Moesiei Inferior, dar și din spațiul est-carpatic. Astfel, se evidențiază faptul că recipientele au o proveniență locală, dar în același timp se oferă și un tablou al răspândirii pieselor într-un areal vast.

Cartea are la sfârșit un catalog foarte bine organizat, în care sunt descrise toate piesele. Acestea sunt frumos ilustrate și desenate. Având în vedere că lucrarea este tradusă și în limba engleză, o face accesibilă unui număr mare de specialiști. Aceasta se adresează atât specialiștilor în domeniu, cât și cititorilor pasionați de istoria antică.

În cele din urmă putem afirma faptul că lucrarea Alinei Streinu reprezintă o contribuție esențială privind analiza materialului vitric din perioada antică. Cartea, bine structurată, se remarcă printr-o prezentare clară despre evoluția industriei vitrice, despre principalele substanțe păstrate în vasele de sticlă, dar și despre principalele tipuri de vase și răspândirea lor.

Mălina-Andreea LIBIȚ

Muzeul Județean "Ștefan cel Mare" Vaslui, Romania
malinalibit@gmail.com